

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A JUDEȚULUI SATU MARE PE COORDONATELE SOCIALISMULUI

IOAN FORIȘ,

**membru al C.C. al P.C.R.,
prim-secretar al Comitetului
județean Satu Mare al P.C.R.**

Teritoriul județului Satu Mare, situat la fruntariile nord-vestice ale României socialiste, scăldat de apele anticului Samus (Someș), locuit din vremuri străvechi de populația traco-daco-getă, demonstrează, prin întregul său trecut istoric milenar, că a constituit o străveche și puternică vatră de plămădire și continuitate a poporului român, purtând, peste secole, conștiința unității și neatârnrării sale.

Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944 a determinat o profundă însuflețire a maselor populare și din județul Satu Mare în lupta pentru anularea Dictatului de la Viena și reintegrarea teritoriului contropit al Transilvaniei în hotarele firești ale României libere.

Pe teritoriul județului Satu Mare, operațiunile militare pentru eliberarea ultimei porțiuni din pământul țării au fost duse de către Corpurile 2 și 6 din Armata a IV-a română, diviziile 3, 9, 11, 18, 21 infanterie, și 1 și 8 cavalerie, care acționau în strânsă cooperare cu unitățile Diviziei 133 sovietice — „Smolensk“. Acestor forțe li s-a adăugat importantul sprijin al locuitorilor din județ. La 25 octombrie 1944 orașele Satu Mare și Carei au fost eliberate de către armatele române, încheindu-se astfel operațiunea alungării ultimelor trupe germane și hortyste de pe teritoriul țării noastre.

În perioada imediat următoare insurecției victorioase, Partidul Comunist Român a desfășurat o amplă muncă politică, a trecut la reorganizarea pe baze noi a activității sale, a mișcării sindicale, a organizațiilor de tineret, de femei și a altor organizații democratice.

Lupta oamenilor muncii din județul Satu Mare în perioada 1944—1947 s-a integrat organic în cadrul marelui efort al întregii țări, al întregului popor, pentru înfăptuirea unor adânci transformări economico-sociale și politice cerute obiectiv de procesul desăvârșirii revoluției burghezo-democratice și pregătirii condițiilor trecerii la socialism.

Printre marile probleme care au stat în centrul atenției și activității partidului comunist, a tuturor forțelor democratice au fost participarea țării, cu efort sporit, la războiul antihitlerist, defascizarea și democratizarea vieții publice, redresarea economiei distrusă de război, instaurarea

unui guvern democratic și înfăptuirea reformei agrare. În lupta pentru realizarea acestor obiective, masele muncitoare, forțele democratice și progresiste din județ, indiferent de naționalitate, au constituit un front comun împotriva reacțiunii. La marile bătălii de clasă și politice din această perioadă sub conducerea organizațiilor P.C.R., au luat parte aducându-și o mare contribuție organizațiile Partidului Social Democrat, Frontului Plugarilor, Uniunii Populare Maghiare, Sindicatelor Unite, Uniunii Tineretului Comunist și alte forțe democratice.

De altfel, întreaga perioadă de după 23 August 1944 pînă la sfîrșitul anului 1947 „se caracterizează prin mari lupte revoluționare care au dus la realizarea unor profunde transformări sociale, la înfăptuirea unei politici naționale de deplină egalitate în drepturi pentru naționalități, la un șir de reforme economice și sociale în favoarea maselor populare”¹.

Una dintre cele mai importante sarcini ce a stat în atenția comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii sătmăreni a fost redresarea economică, înlăturarea grabnică a urmărilor războiului. Anii ocupației hortyste și ai războiului, operațiunile militare desfășurate în această parte a țării afectaseră grav situația economică a județului: orașul Satu Mare și numeroase localități rurale au fost distruse în proporții considerabile; au fost avariate grav obiectivele industriale, rețeaua de drumuri, căi ferate, telecomunicații, poduri, centrale electrice, rețeaua comercială etc. Descriind un aspect al fizionomiei de atunci a orașului Satu Mare, un ziar local scria: „În acea vreme, acest oraș năpăstuit părea mort. Se părea că nu va reveni aici niciodată viața. Casele se căscau fără acoperiș spre cer, străzile erau pline de grămezi de moloz, podurile și drumurile erau distruse, în servicii domnea un vid imens”².

Confrunțați cu astfel de probleme, comuniștii, oamenii muncii sătmăreni și-au regrupat forțele și, uniți, au redat, în scurt timp, județului cursul normal al vieții economice și spirituale, înfăptuind, totodată, ca de altfel pe întreg teritoriul țării, adînci transformări revoluționare care au pregătit condițiile dezvoltării pe noi coordonate a acestor meleaguri. Un eveniment important în activitatea comuniștilor și tuturor oamenilor muncii sătmăreni, desfășurată cu abnegație în direcția rezolvării sarcinilor complexe care le stăteau în față, l-a constituit Conferința organizației regionale P.C.R. Desfășurată în zilele de 19—20 august 1945, Conferința a analizat și a elaborat o serie de măsuri menite a intensifica procesul refacerii economice, consolidării pozițiilor forțelor democratice, întăririi legăturilor dintre partid și mase, creșterii rolului organizațiilor de partid, înfăptuirii amplului program de renaștere democratică a țării, inclusiv a acestor meleaguri.

După Conferință, Comitetul regional de partid și-a mutat sediul de la Satu Mare la Oradea. Sub conducerea sa, organizațiile de partid din

¹ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, p. 54—55.

² „Szabad Élet” (Vremuri Noi), din 29 ianuarie 1945.

județ au desfășurat o amplă activitate politică și organizatorică pentru înfăptuirea hotărârilor regionale și, îndeosebi, ale Conferinței Naționale a P.C.R., din octombrie 1945.

Sfârșitul anului 1945 și începutul celui următor îi găsea pe comuniști, pe toți oamenii muncii din județ angajați în marea bătălie pentru înfrângerea reacțiunii și consolidarea cuceririlor revoluționar-democratice.

Campania pentru alegerile parlamentare din 1946 a ridicat în fața partidului comunist, a tuturor forțelor democratice sarcini deosebite. Ca și în întreaga țară, campania electorală a prilejuit o confruntare amplă între forțele democratice și reacțiune. În timpul acestei bătălii politice, organizațiile partidului comunist, celelalte forțe reunite în Blocul Partidelor Democratice au desfășurat o vastă activitate politică pentru cunoașterea și înfăptuirea de către mase a politicii guvernului, pentru izolarea și înfrângerea reacțiunii. Una din sarcinile specifice care s-au ridicat în fața forțelor democratice din județ a fost combaterea necruțătoare a propagandei revizioniste ca și a încercărilor de învrăjbire a oamenilor muncii români și maghiari și de a slăbi, pe această cale, unitatea lor de luptă pentru înfăptuirea transformărilor revoluționare, în care erau deopotrivă interesați. Un remarcabil eveniment al confruntării electorale în județ l-a constituit vizita președintelui Consiliului de Miniștri, dr. Petru Groza, și participarea acestuia la câteva mari mitinguri, la Satu Mare, Carei ș.a., în vara anului 1946.

În județul Satu Mare, ca și în întreaga țară, forțele democratice au obținut o strălucită victorie. Astfel, din cei 165 000 de cetățeni cu drept de vot înscriși pe listele de alegători au votat 147 380, iar dintre aceștia 115 200 s-au pronunțat pentru candidații forțelor democratice. Rezultatul alegerilor din noiembrie 1946 a confirmat cu strălucire opțiunea maselor populare pentru regimul democratic, constituind expresia cea mai elocventă a adeziunii acestora la politica de transformări democratice, revoluționare promovată cu fermitate de Partidul Comunist Român.

Amplificarea procesului revoluționar, adîncirea transformărilor ce avut loc în cursul anului 1947 au angajat plenar și masele muncitoare din județul Satu Mare în frontul comun al întregului popor român. În cea de a doua jumătate a anului 1947 în județ se resimțeau puternic rezultatele efortului maselor muncitoare pentru redresarea economiei, pentru refacerea orașelor și satelor județului, urmările războiului fiind înlăturate în mare măsură. Orașul Satu Mare și celelalte localități din județ afectate de război au fost în bună măsură reconstruite, situația materială a populației îmbunătățită, potențialul economic (industria, agricultura, comerțul etc.) era redresat și reorganizat potrivit noilor condiții de pace, aidoma întregii economii naționale. Totuși, județul Satu Mare continua să poarte încă urmările războiului; nivelul producției industriale nu atinsese parametrii antebelici.

Deși dispunea de câteva obiective industriale, dintre care unele mari („Unio“, „Frații Princz“, nodul feroviar C.F.R. etc.), totuși județul era slab dezvoltat din punct de vedere economic: industrie rămasă în urmă,

fărîmitată, insuficient dotată tehnic, în care predominau obiective mici, aparținînd ramurilor ușoară și alimentară. Economia județului era preponderent agrară. Dar și în ceea ce privește agricultura trebuie remarcat că, afară de cîteva localități în care se practica o agricultură modernă, intensivă, covîrșitoarea majoritate a țărănimii era lipsită de posibilități materiale pentru cultivarea pămîntului cu mijloace avansate, obținînd un randament scăzut, avînd o situație economică grea.

Problemele reorganizării pe baze noi a economiei se vor situa și în județul Satu Mare pe primul plan în procesul de înfăptuire a sarcinilor revoluției socialiste în care a pășit țara noastră după înlăturarea monarhiei și proclamarea Republicii, la 30 decembrie 1947.

Un moment de importanță istorică în viața poporului nostru l-a constituit realizarea unității politice și organizatorice a clasei muncitoare prin făurirea partidului unic în februarie 1948, acte la care și sătmărenii și-au adus o importantă contribuție. Îndeplinindu-și cu cinste mandatul încredințat de Conferința județeană de unificare a organizațiilor celor două partide muncitorești, care a avut loc la 25 ianuarie 1948, cei 10 delegați, reprezentanți ai comuniștilor și socialiștilor sătmăreni, au transmis Congresului din februarie 1948 voința fermă a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii din această parte a țării, fără deosebire de naționalitate, de a munci cu abnegație, sub conducerea partidului unic al clasei muncitoare, pentru edificarea noii orînduiri în patria noastră, de a veghea permanent la păstrarea unității de luptă, de voință și de acțiune a clasei muncitoare din România.

După cum se știe, Congresul al VI-lea al partidului a elaborat un vast program în vederea amplificării transformărilor revoluționare potrivit noii etape istorice în care intra țara noastră: construirea socialismului. Una dintre cele mai importante măsuri inițiate de partid la începutul revoluției socialiste a fost naționalizarea principalelor mijloace de producție industriale, miniere, bancare, de transport și asigurări, la 11 iunie 1948. În județul nostru, naționalizarea a antrenat pe toți oamenii muncii, hotărîți să apere și să consolideze această cucerire revoluționară. Pe baza legii de naționalizare au trecut în proprietatea statului, ca bun al întregului popor, o seamă de întreprinderi cum sînt: Uzina „Unio“, Fabrica „Frații Prinț“ (actual „23 August“), Fabrica de țigle și cărămidă, Industria textilă „Ardeleana“, Fabrica de sticlă Poiana Codrului și alte unități, unele dintre ele, dezvoltate și modernizate ulterior, în procesul industrializării socialiste, s-au făcut cunoscute în țară și peste hotare ca unități industriale de prim rang al economiei socialiste românești.

După naționalizare, Comitetul județean, toate organizațiile de partid au desfășurat o susținută activitate politică pentru formarea unei atitudini înaintate a muncitorimii față de mijloacele de producție, pentru îndeplinirea sarcinilor de reconstrucție și dezvoltare economică a județului și a țării. În perioada care a urmat, deși au continuat să se mențină o serie de greutăți, producția industrială a județului a cunoscut o tendință generală de creștere, dovadă elocventă a capacității clasei munci-

toare de a organiza și conduce producția fără burghezie și mai bine decât aceasta.

Odată cu terminarea refacerii economice postbelice, prin îndeplinirea și depășirea planurilor anuale pe anii 1949—1950, partidul nostru a pus în fața clasei muncitoare sarcina industrializării socialiste, temelie a făuririi unei economii naționale moderne, armonioase și dinamice, „ca singura cale de lichidare a înapoierii economice, de valorificare superioară a bogățiilor naturale, de sporire rapidă a avuției și ridicare a standardului de viață al maselor, de întărire a independenței naționale”³.

Concepția partidului nostru cu privire la industrializarea socialistă a fost elaborată la Congresele al VI-lea, al VII-lea și al VIII-lea și s-a concretizat în cele trei planuri cincinale din perioada 1951—1965, perioadă în care în țara noastră s-a făurit, în linii esențiale, baza economică a societății socialiste. Datorită politicii partidului de repartizare judicioasă a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, teritoriul de astăzi al județului a cunoscut în această perioadă o importantă dezvoltare industrială. Dintre realizările obținute menționăm: lărgirea considerabilă a spațiului de producție în toate unitățile industriale; construirea, numai în perioada 1956—1960, a șapte noi obiective industriale; modernizarea și trecerea Uzinei „Unio” începând cu anul 1954, la realizarea producției pentru export; înzestrarea mării majorități a unităților cu utilaje și mașini moderne. În decursul celor trei planuri cincinale, ritmul mediu anual de creștere a producției industriale a județului a fost de circa 15%.

Una dintre sarcinile de mare importanță în făurirea noii orînduiri a constituit-o organizarea pe baze socialiste a agriculturii. În acest domeniu, organizațiile de partid de pe teritoriul județului ca și cele din întreaga țară au desfășurat, pe parcursul celor 13 ani care s-au scurs între Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949 și anul 1962, cînd s-a încheiat procesul cooperativizării agriculturii, o vastă activitate politică în rîndurile țărănimii, au depășit multe greutăți în munca lor, pentru a convinge masele țărănimii să pășească pe calea agriculturii socialiste. Drept urmare, de la cele două cooperative agricole de producție, cîte au luat ființă în 1949 (Botiz și Păulești), numărul lor a ajuns la 81 în 1955 și la 123 în 1962. În județul Satu Mare cooperativizarea agriculturii s-a încheiat, practic, la sfîrșitul anului 1961.

Concomitent cu lupta pentru reorganizarea socialistă a satului, organele și organizațiile de partid au luat o seamă de măsuri în vederea consolidării, a întăririi economico-organizatorice a cooperației de producție din agricultură. La rîndul său, statul a oferit țărănimii un ajutor multilateral prin mașini, credite, semințe de soi, asistență tehnică ș.a. Edificatoare, în această privință, este creșterea masivă a numărului de tractoare fizice de la 192, cîte lucrau pe ogoarele județului în 1950, la peste 2 000, în 1965. Este caracteristic, de asemenea, faptul că întărirea econo-

³ Nicolae Ceaușescu, *Expunere la Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi*, Editura politică, București, 1977, p. 17

mico-organizatorică a cooperativelor de producție agricolă a dus la creșterea an de an a producției. În anii 1961—1962 numeroase cooperative agricole de producție au obținut între 2 500—3 500 kg grâu și peste 3 500 kg porumb boabe la ha, precum și alte rezultate care au demonstrat superioritatea agriculturii cooperatiste față de agricultura practică anterior.

Concomitent cu înfăptuirea sarcinilor economice ale procesului de edificare a noii orânduiri, organele de partid și de stat din actualul județ Satu Mare au acționat pentru înfăptuirea obiectivelor complexe ale revoluției culturale, desfășurând o vastă activitate pentru ridicarea nivelului de cultură al tuturor oamenilor muncii, formării conștiinței lor socialiste.

Printre urmările vechiului regim bazat pe clase antagoniste, lipsit de interes pentru cultura maselor, se număra și existența neștiutorilor de carte, la care se adăuga nivelul cultural scăzut al maselor muncitoare în general. De aceea, un loc central în înfăptuirea revoluției socialiste în domeniul vieții spirituale l-a ocupat lichidarea analfabetismului, precum și răspîndirea culturii și ideologiei socialiste în mase. În realizarea sarcinilor complexe din acest domeniu un aport important au avut instituțiile culturale din cadrul județului: rețeaua de școli, Ateneul popular, Filarmonica de Stat din Satu Mare, Conservatorul de muzică și artă dramatică, Secțiile română și maghiară ale Teatrului de Nord, cele 160 cămine culturale ș.a. Acestor ani le aparține inițierea unei vaste mișcări artistice de masă care a antrenat mii de cetățeni din județ, zeci de formații teatrale, de dansuri, corale și instrumentale, brigăzi de agitație ale întreprinderilor și instituțiilor, ale căminelor culturale, remarcându-se prin activitatea lor artiștii amatori din Halmeu, Livada, Tășnad, Roșiori, Medieșul Arit; numai în formațiile corale, în vara anului 1951, erau cuprinse peste 5 000 persoane. Organele de partid, diferitele instituții antrenate în vastul proces educațional, cultural de masă au acordat o atenție deosebită particularităților spirituale ale acestei zone, promovînd tradiții din toate zonele folclorice ale județului (Oaș, Codru etc.) și aparținînd tuturor oamenilor muncii ce trăiesc pe aceste meleaguri: români, maghiari, germani.

Ca urmare a activității intense și multilaterale desfășurate de organizațiile de partid s-au produs, încă din această perioadă, importante mutații calitative în conștiința oamenilor muncii în sensul intrării unității moral-politice a locuitorilor din județ în jurul partidului, cimentării continue a unității frățești dintre toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, consolidării și adîncirii încrederii și stimei reciproce dintre aceștia, s-au înlăturat efectele politicii promovate în trecut de către cercurile reacționare, retrograde.

Obținerea acestor realizări a fost posibilă datorită creșterii neconținute a rolului conducător al organelor și organizațiilor de partid din județ, sporirii eficienței activității lor politice în mase, iar ca rezultat nemijlocit al creșterii influenței partidului în masele de oameni ai muncii, a sporit efectivul organizațiilor de partid. Dacă în 1951 existau 357 or-

ganizații de bază cu un număr de 7 998 membri, în anul 1965 efectivul celor peste 1 100 organizații de bază din zona actualului județ Satu Mare depășea 25 000 de comuniști.

Din punctul de vedere administrativ-teritorial, actualul teritoriu al județului Satu Mare a cunoscut aceeași evoluție ca toate celelalte zone ale țării noastre. După cum se știe, Plenara C.C. al P.C.R. din 15—17 mai 1950 a hotărât o nouă organizare administrativ-teritorială a țării, pe raioane și regiuni. În asemenea condiții, teritoriul vechiului județ Satu Mare a fost împărțit în mai multe raioane: Satu Mare, Carei, Oaș, Baia Mare, care au intrat în componența regiunii Baia Mare.

În istoria contemporană a României și, în acest cadru, a județului Satu Mare, Congresele al IX-lea, al X-lea și al XI-lea ale P.C.R. s-au impus și vor rămâne ca momente decisive în ridicarea pe o treaptă superioară a activității partidului și a întregului popor român, pentru edificarea socialismului. Așa cum se arată în Programul P.C.R., „odată cu Congresul al IX-lea al partidului, în 1965, cu adoptarea noii constituții și proclamarea Republicii Socialiste România, se deschide o perioadă nouă în dezvoltarea socialistă a țării, în activitatea partidului”⁴.

O importanță deosebită pentru dezvoltarea construcției socialiste a avut reorganizarea administrativ-teritorială a țării pe baza hotărârilor adoptate de Conferința Națională a P.C.R., din decembrie 1967, care înlăturând o serie de verigi și trepte intermediare, a apropiat conducerea de unitățile de bază, de activitatea de producție. Noua organizare teritorial-administrativă, în cadrul căreia a fost creat și județul Satu Mare, se impunea ca o măsură cu ample semnificații în politica consecvent promovată de partid de amplasare armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei și a determina, pe această bază, ridicarea rapidă, economico-socială și culturală, a tuturor zonelor țării și îndeosebi a celor mai puțin dezvoltate economic; ea a dat un nou și puternic vieții economico-sociale pe întreg teritoriul României socialiste. Referindu-se la semnificația acestei hotărâri, în perspectiva deceniului care a trecut de atunci, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la Marea Adunare Populară din municipiul Satu Mare la 21 iunie 1978 spunea că reforma administrativ-teritorială „a descătușat elanul creator al populației din toate județele și a creat condiții pentru o justă amplasare teritorială a industriei pentru dezvoltarea economico-socială armonioasă a patriei noastre”⁵.

Pe baza rezultatelor, a transformărilor adînci și complexe care s-au produs în viața societății noastre în această perioadă, Congresul al X-lea al partidului, din august 1969, a apreciat că s-au creat condiții necesare pentru trecerea la o etapă nouă a dezvoltării socialiste a țării: făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. La rîndul său, în noiembrie

⁴ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, p. 59.

⁵ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 16, Ed. politică, București, 1979, p. 403—404.

1974, Congresul al XI-lea al P.C.R. a făcut un amplu bilanț al succeselor obținute de poporul nostru în toate domeniile de activitate, în ridicarea României pe noi culmi de progres și civilizație socialistă, adoptând Directivele privind dezvoltarea economico-socială a țării în anii 1976—1980 și în perspectivă, pînă în 1990. De însemnătate istorică epocală, acest Congres a adoptat Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, care asigură perspectiva și orientarea clară a partidului, a întregului popor pentru următorii 15—20 de ani, definește strategia generală a partidului, a României socialiste, cristalizează direcțiile dezvoltării multilaterale a țării noastre.

Analiza realizărilor obținute de poporul român, de județul nostru, în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R. pune în lumină un adevăr adînc intrat în conștiința oamenilor muncii din patria noastră, anume că aceasta este perioada cea mai fertilă, cea mai dinamică, mai prosperă din întreaga istorie a patriei noastre. Acest devăr este organic corelat cu altul și anume că toate realizările acestei perioade, succesele fără precedent dobîndite în toate domeniile sînt legate de activitatea prodigioasă fără răgaz, de exemplară dăruire revoluționară, de patos comunist a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Județul Satu Mare, oamenii muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități de pe meleagurile sătmărene se mîndresc cu faptul de a fi fost, începînd din anul 1969, de 6 ori gazdele ospitaliere ale conducerii partidului, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cadrul unor vizite de lucru, sau al unor împrejurări festive, așa cum a fost sărbătorirea unui mileniu de atestare documentară a municipiului Satu Mare, ori în momente deosebit de grele pentru noi, cum au fost cele din vara anului 1970, în timpul inundațiilor. Fiecare dintre aceste întâlniri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu cu oamenii muncii din municipiul și județul Satu Mare au constituit dialoguri fructuoase, s-au concretizat în măsuri și indicații de neprețuită valoare pentru dezvoltarea economico-socială și culturală rapidă, mereu ascendentă a județului nostru.

Analizînd retrospectiv dezvoltarea județului Satu Mare în perioada ce s-a scurs de la Congresul al IX-lea pînă în prezent, se impune a fi subliniată ideea, devenită axiomă, că baza dezvoltării societății, a depășirii stadiului de slabă dezvoltare o constituie efortul propriu al poporului, mobilizarea intensă a tuturor resurselor materiale și umane, într-o concepție de perspectivă. Alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare, și în primul rînd pentru industrializare, reprezintă calea sigură a propășirii întregii vieți sociale. Repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu este nu numai o soluție care rezolvă un întreg ansamblu de probleme economico-sociale, culturale ș.a. ci și singura cale care asigură valorificarea superioară a resurselor din toate zonele, accesul tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, la binefacerile civilizației socialiste.

Datorită înfăptuirii consecvente a concepției strategice a partidului, județul Satu Mare a cunoscut în anii 1965—1978 un amplu proces de dezvoltare economico-socială și spirituală. Pentru a ilustra această realitate sînt suficiente cîteva date: de exemplu, întreaga producție industrială a județului din anul 1938 se obține în prezent în numai 7 zile. Dacă în 1965 valoarea producției globale industriale era de 2,1 miliarde lei, ea a crescut în 1968 la 2,9 miliarde, la 3,5 miliarde în 1970, în 1975 la 7,2 miliarde, iar în 1978 la 10,8 miliarde. Efortul oamenilor muncii sătmăreni se va caracteriza în anul 1980 într-o producție industrială cifrată, valoric la 14 miliarde lei.

De asemenea, trebuie menționat că, numai în anii 1976—1978 în județ au fost puse în funcțiune o seamă de capacități industriale, dintre care menționăm: secția forjă-debitare IPSUIC și Complexul feroviar Satu Mare — Fereastră; fabrica de lapte praf și fabrica de gheață Carei, fabrica de piine Negrești—Oaș; Întreprinderea de prelucrare a inului Supur, dezvoltarea întreprinderii „UNIO” Satu Mare, Fabrica de mobilă a I.P.L. Satu Mare; Poligonul de prefabricate al I.I.J.C.; Complexul de valorificare a legumelor și fructelor al I.L.F. ș.a.

În anul 1979 în județ au fost date în folosință peste 80 noi capacități industriale și agrozootehnice. Aceste realizări au la bază amplul efort de investiții îndreptat de partidul și statul nostru spre județul Satu Mare. Spre pildă, numai în cincinalul 1971—1975 volumul investițiilor a depășit 5 miliarde de lei, pentru ca în cincinalul actual acesta să se cifreze la peste 7,2 miliarde lei. Investițiile perioadei 1976—1980 sînt destinate pentru o serie de obiective, cum sînt: dezvoltarea uzinei „Unio” și a Întreprinderii de piese auto Satu Mare; dezvoltarea capacității de turnare a întreprinderii „23 August”; dezvoltarea întreprinderii de confecții „Mondiala”; realizarea unei secții de finisaj pentru țesături de bumbac la întreprinderea „Textila Ardeleană”; dezvoltarea întreprinderii textile „Integrata” Negrești—Oaș; construirea Întreprinderii de mașini pentru unelte așchietoare Satu Mare, a Combinatului pentru îngrășăminte chimice; a abatorului și antrepozitului frigorific din Satu Mare ș.a. Prin realizarea acestor obiective Comitetul județean de partid acționează ferm ca și în cadrul județului să se asigure o dezvoltare cît mai armonioasă, construind obiective industriale în zonele mai puțin industrializate.

Analiza riguroasă a realităților industriei județului a realizărilor obținute de colectivele de oameni ai muncii, cu deosebire în cincinalul precedent și în cel actual, pe bună dreptate definit ca cincinal al afirmării revoluției tehnico-științifice, reliefează sporirea eficienței economice, folosirea superioară a potențialului productiv. Astfel, se reduc continuu cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă dovadă a creșterii productivității muncii, ceea ce conduce la faptul că, în acest an, peste două treimi din sporul producției industriale se realizează pe seama creșterii productivității muncii. O altă expresie a sporirii eficienței economice o constituie faptul că la 1 000 lei fonduri fixe se obține o pro-

ducție de peste 3 000 lei, iar în unele unități de peste 3 600 lei. Pentru întregirea acestor date, ca și pentru a atesta în plus gradul ridicat al activității industriei sătmărene, menționăm că, asemenea întregii economii naționale, și în județul nostru ritmul de creștere al exportului este mult mai ridicat decât cel al creșterii producției industriale, situându-se în perioada 1973—1978 la procentul de 16,9 la sută, unitățile economice sătmărene exportând astăzi în 50 de țări. În condițiile aplicării în practică a principiului autoconducerii muncitorești, al autogestiunii economico-financiare, toate colectivele de oameni ai muncii sînt mobilizate la folosirea conștientă a mijloacelor de muncă și creșterea continuă a capacității lor de creație și inovație, ridicarea neînteruptă a eficienței muncii. În acest nou climat sînt create noi condiții și pentru realizarea angajamentelor asumate în vederea obținerii, pînă la sfîrșitul anului 1980 a unei producții industriale suplimentare de două miliarde lei, din care s-au realizat deja 1,8 miliarde.

Procese care au avut loc în perioada 1965—1978 sînt deosebit de importante. În timp ce numărul personalului muncitor a crescut de 1,8 ori numărul muncitorilor a sporit aproape de 2 ori, iar în industrie de peste 2 ori. În total populația ocupată în 1965 — 18,4% o reprezentau muncitorii din industrie care în 1978 au ajuns la 30,9%, corespunzător scăzînd ponderea populației ocupată în agricultură de la 65,7% la 43,9%. Aceasta confirmă tendința de transformare a economiei județului într-o economie industrial-agrară, în cadrul căreia industria realizează 74,2% din produsul social în profil teritorial, în timp ce agricultura cunoaște un proces continuu de modernizare și dezvoltare.

Ramură puternică a economiei județului, agricultura sătmăreană și-a dublat valoarea producției globale, în perioada 1965—1978, în anul 1980 valoarea producției agricole se va cifra la cca. 3,5 miliarde lei. Datorită dezvoltării bazei tehnico-materiale, care permite mecanizarea complexă a tuturor suprafețelor și lucrărilor efectuate, a hărniciei lucrătorilor ogoarelor și a sprijinului acordat de stat, agricultura județului nostru, ca și a întregii țări, a înregistrat în 1976 cea mai bogată recoltă din istoria sa, iar realizările din 1977 la cereale au fost superioare celor din anul trecut. Spre exemplu, cooperativele agricole de producție din județ au obținut în 1976, față de cincinalul 1971—1975, o producție medie de grîu cu 25% mai mare; la sfeclă de zahăr cu 25%; la floarea soarelui cu 29%; la cartofi cu 16%. Și în domeniul zootehnic, deși planul efectivelor de animale nu s-a realizat integral, s-a înregistrat, în 1976 față de anul precedent, un spor de circa 5 700 bovine, 9 000 porcine, peste 15 000 ovine, iar măsurile privind dezvoltarea zootehniei și a producției animaliere, stabilite de plenara Comitetului județean de partid din 24 iunie 1977, prevăd ca pînă la sfîrșitul cincinalului această ramură să reprezinte peste 40% din întreaga producție agricolă.

Recentele măsuri elaborate din inițiativa secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu și adoptate

de Plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979, cu privire la îmbunătățirea conducerii și planificării unitare a agriculturii, crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, marchează prin conținutul și dimensiunile lor noi modificări calitative care se vor realiza în agricultură și în întreaga viață socială din mediul rural. În prezent, cele 17 consilii unice agro-industriale, de stat și cooperatiste din județ, parcul de mașini unificat, forța unită a cadrelor conducătoare și de specialitate, alte măsuri menite să ducă la valorificarea mai substanțială a potențialului agricol de care dispune județul Satu Mare, încă de pe acum, își dovedesc semnificația lor majoră.

Întreaga dezvoltare a societății noastre demonstrează concludent că succesele obținute în activitatea economică se răsfrâng direct asupra nivelului și modului de viață al oamenilor muncii, care sînt beneficiarii nemijlociți a tot ceea ce se realizează în societatea noastră. Desigur, înainte de toate, dezvoltarea economică aduce după sine crearea de noi locuri de muncă, asigurînd fiecărui cetățean posibilitatea de a duce o existență demnă, de a se realiza pe plan profesional în concordanță cu pregătirea sa. Retribuția medie lunară pe total personal a crescut în perioada 1965—1976 cu 182%. Retribuția medie reală a fost în 1976 de 1646, cu 7,2% mai mare decît în 1975, iar veniturile bănești ale țăranilor cooperatori au crescut de 14 ori față de anul 1965.

Potrivit măsurilor adoptate de conducerea partidului în vederea sporirii retribuției reale a personalului muncitor, aceasta va cunoaște pînă în 1980 o creștere de 32% față de 18—20%, cît se prevedea prin programul inițial. În concordanță cu sporirea puterii de cumpărare a populației județului, volumul desfacerilor de mărfuri a crescut cu peste 300% în perioada 1965—1978.

Aceste coordonate ale vieții noastre economico-sociale sînt integrate organic viziunii de ansamblu a societății socialiste multilateral dezvoltate, ca etapă ce să concretizeze, pe toate planurile, superioritatea noii orînduiri, să-i confere autentice trăsături de civilizație nouă, socialistă. În acest sens, în Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Conferința națională a scriitorilor se sublinia: „Pornind de la considerentul că menirea istorică a socialismului este nu numai eliberarea omului de exploatare și asuprire, asigurarea bunăstării lui materiale și spirituale, ci și făurirea unei civilizații superioare, partidul și statul nostru asigură dezvoltarea și perfecționarea continuă a învățămîntului, științei, culturii, legarea tot mai strînsă a acestora de cerințele concrete ale societății, intensificarea tot mai puternică a vieții spirituale, a poporului, făurirea suprastructurii noi a orînduirii pe care o edificăm”⁶.

Concludente pentru această orientare programatică, ce relevă o altă dimensiune a experienței românești în conceptarea marilor procese

⁶ Nicolae Ceaușescu, *Expunere la Conferința națională a scriitorilor*, Editura politică, București, 1977, p. 7.

civilizatoare inaugurate de societatea socialistă, sînt realizările obținute în județul nostru în dezvoltarea învățămîntului culturii, artei. Cu privire la noile dimensiuni ale vieții spirituale a oamenilor muncii sătmăreni, sinteza cea mai expresivă o constituie marile festival național „Cîntarea României“. Prilej nemaiîntîlnit în analele țării noastre, această amplă manifestare a dezvoltat inepuizabila forță de creație și interpretare artistică a tuturor celor ce muncesc în acest județ, români, maghiari, germani, fără deosebire de naționalitate. Prin creațiile proprii, prin cînt, vers și joc, masele muncitorești sătmărene au glorificat marile transformări revoluționare îndeplinite în România socialistă, inclusiv în județul Satu Mare, și-au afirmat încă odată voința neștrămutată de a îndeplini neabătut politica partidului de dezvoltare neconținută a țării spre comunism. Cele 324 formații artistice de amatori care cuprind peste 6 100 membri, 650 formații ale tineretului și pionierilor, în rîndurile cărora activează peste 16 500 interpreți au prezentat sute de spectacole la care au participat 300 000 de cetățeni. Valoarea artei sătmărene a primit o elocventă consacrare cu prilejul primei ediții a festivalului, unde două formații sătmărene s-au clasat pe locul I, 14 formații pe locul II, 9 formații pe locul III. În etapa de vară a celei de a doua ediții a festivalului au participat 604 formații cu peste 10 000 artiști amatori și profesioniști.

Evident, activitatea educativă desfășurată pe teritoriul județului Satu Mare sub conducerea organizațiilor de partid este mult mai complexă, multilaterală. În sprijinirea activității economice și tehnice din industrie și agricultură, organizațiile de partid au desfășurat o vastă activitate politică și cultural-educativă; în județ au fost efectuate mii de expuneri, dezbateri, simpozioane, mese rotunde ș.a. abordîndu-se o gamă vastă de probleme reclamate de cerințele concrete ale îndeplinirii sarcinilor de producție în industrie și agricultură. Întreaga activitate politică și cultural-educativă are ca scop suprem formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, afirmarea valorilor culturii noi, a principiilor eticii și echității socialiste întărirea neconținută a unității de muncă și acțiune dintre oamenii muncii români și cei aparținînd naționalităților conlocuitoare — maghiari, germani și de alte naționalități.

Nu am putea înțelege marile transformări petrecute în județul nostru fără a aprecia meritul esențial al organelor și organizațiilor de partid, al tuturor comuniștilor, în mobilizarea maselor la îndeplinirea mărețelor obiective ce ne-au stat și ne stau în continuare în față. Din 1968, cînd organizația județeană numără peste 30 000 comuniști, au crescut continuu rîndurile membrilor de partid, astfel că în prezent avem un număr de peste 50 000 membri de partid, din care 51,42% sînt muncitori, 23,2% țărani, 20,56% intelectuali și funcționari, femeile reprezintă 27,56% din efectivul organizației județene. Alături de structura socio-profesională, organizația județeană reflectă și compoziția națională a populației din

judet. Creşterea numerică a membrilor de partid s-a realizat în condiţiile amplificării rolului conducător al organizaţiilor de partid, a sporirii atribuţiilor acestora, a punerii în practică a conducerii ştiinţifice a întregii noastre vieţi economico-sociale.

Afirmarea elementelor unui stil superior de conducere, din interiorul societăţii, creşterea competenţei politico-organizatorice, ideologice a organelor şi organizaţiilor de partid, situarea comuniştilor ca exemple înaintate de competenţă profesională şi politică, de atitudine civică, au determinat sporirea la cote fără precedent a rolului conducător al organelor şi organizaţiilor de partid, au asigurat capacitatea efectivă a acestora de a conduce masele, atât în împrejurările normale ale muncii şi vieţii, cât şi în cele mai grele, aşa cum au fost cele provocate de inundaţiile din vara anului 1970.

Toate aspectele menţionate privind dezvoltarea economico-socială, politică, culturală, a judeţului Satu Mare demonstrează că această străveche zonă de viaţă şi cultură românească pulsează în acelaşi ritm cu organismul dinamic al întregii societăţi socialiste româneşti, că perioada ce urmează îi deschide perspective însufleţitoare, de amplificare a realizărilor de până în prezent. Realităţile şi perspectivele ţării noastre, iar în acest context general ale judeţului Satu Mare, concretizează cu puterea de convingere a faptelor aprecierea făcută de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Congresul al XI-lea al P.C.R.: „Toate acestea ne dau temeiul să privim cu încredere viitorul, avînd garanţia că dezvoltarea viitoare economico-socială a ţării dispune de o temelie trainică şi că România va obţine noi şi mari succese în toate domeniile de activitate, îşi va făuri o civilizaţie socialistă, tot mai avansată, va merge ferm spre comunism“. Această minunată perspectivă pentru judeţul nostru a primit noi contururi cu ocazia vizitei de lucru efectuată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu şi alţi tovarăşi din conducerea partidului, în iunie 1978 care a prilejuit o nouă şi amplă analiză, la faţa locului, a multiplelor aspecte ale activităţii organizaţiei noastre judeţene, a tuturor oamenilor muncii din judeţ pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XI-lea şi a Conferinţei naţionale a partidului din 1977. Cu acest nou prilej tovarăşul Nicolae Ceauşescu a dat o seamă de indicaţii de o inestimabilă importanţă pentru dezvoltarea şi diversificarea ramurilor economiei judeţene, mai buna utilizare a potenţialului material — tehnic şi uman, continuarea amplasării în mod raţional, pe teritoriul judeţului a noi obiective economice şi sociale.

Coordonatele pe care va evolua judeţul Satu Mare în perioada 1976—1980 şi în perspectiva anilor 1990, ca dealtfel toate judeţele patriei, întreaga ţară, în viziunea programului partidului, a documentelor Congresului al XI-lea, vor duce şi aceste meleaguri pe culmi mereu su-

perioare de civilizație socialistă, de progres material și spiritual. Potrivit prevederilor actualului plan cincinal în profil teritorial, producția industrială globală va crește de la 7,460 miliarde lei la 11,869 miliarde lei, într-un ritm mediu anual de 9,6%. Parametri superiori va cunoaște și valoarea producției globale agricole, care va atinge cota de aproape 3 miliarde și jumătate. În județ se va realiza, în continuare, o vastă activitate de investiții, care se va cifra în anul 1980 la peste 61,2 miliarde lei, numărul personalului muncitor va spori la 100 763 în 1980 față de 95 800 în 1975; la prevederile menționate se adaugă creșterea volumului desfacerilor de mărfuri cu 152%, iar a volumului prestărilor de servicii către populație cu 160%. Cele mai substanțiale ritmuri de creștere vor înregistra industria ușoară, industria construcțiilor de mașini și mineritul. Pe harta județului își va face apariția în această perioadă o nouă ramură industrială: chimia.

Un ritm susținut de dezvoltare va înregistra agricultura, care prin adâncirea procesului de zonare și concentrare a producției agricole, consolidarea bazei tehnico-materiale și a tehnologiilor, creșterea suprafeței arabile cu 12 000 ha și a celei irigate cu aproape 600 ha și prin alte măsuri va asigura sporirea producției agricole la grâu și secară cu 189%, porumb boabe cu 107%, cartofi cu 112% ș.a.

Alături de acești parametri esențiali pe care vor evolua cele două ramuri hotărâtoare ale economiei județului — industria și agricultura — fizionomia județului va cunoaște importante modificări, ca urmare a amplificării construcției de locuințe care se va cifra la 12 400 apartamente, a îmbunătățirii sistemului de alimentare cu apă și canalizării multor localități urbane și rurale, a sporirii eforturilor pentru ocrotirea sănătății și îmbunătățirea neconținută a vieții materiale și spirituale a celor ce muncesc și trăiesc pe meleagurile sătmărene.

Județul Satu Mare se înscrie astfel pe coordonatele milenarei istorii a României ca o parte organică și activă a luptei generale a poporului român pentru progres, libertate, independență și suveranitate, pentru socialism și comunism.

Viitorul cincinal va însemna și pentru județul nostru o treaptă superioară de progres, civilizație și bunăstare. Corespunzător orientărilor cuprinse în Directivele Congresului al XII-lea al partidului, dezvoltarea economico-socială a județului va fi axată pe creșterea echilibrată a ramurilor economice, pe valorificarea superioară a resurselor de materii prime și energie, a forței de muncă, ridicarea nivelului tehnic-calitativ al întregii producții materiale, creșterea productivității și eficienței întregii activități. Pe această bază, producția globală va spori pe locuitor de la 51 721 lei în 1980 la 72 150 lei în 1985, iar populația ocupată la 1 000 de locuitori va ajunge la 480 persoane.

Principalii indicatori sintetici ai dezvoltării județului Satu Mare în anii 1981—1985 sînt următorii⁷:

	Creșterea în anul 1985 față de plan 1980	Ritm mediu anual de creștere
— Producția globală totală din care:	145,8	7,9
industrie	154,1	9,0
— Volumul de activitate în agricul-		
tură	140,3	7,0
— Producția globală pe locuitor	139,5	6,9
— Producția netă industrială	162,9	10,3
— Investiții pe cincinalul 1981—1985	222,1	17,3
față de 1976—1980		
— Export — total	263,8	21,4
— Numărul personalului muncitor	112,0	2,3
— Productivitatea muncii raportată		
la producția netă	145,3	7,8
— Reducerea cheltuielilor de pro-		
ducție la 1 000 lei prod. marfă		
în ind. republicană	6,8	—
— Desfaceri de mărfuri cu amănun-		
tul	136,3	6,4
— Prestări de servicii pentru popu-		
lație	137,3	6,5

În industrie se va pune accentul pe creșterea producției unităților existente și a celor nou puse în funcțiune, pe îmbunătățirea calității și diversificării produselor, introducerea unor tehnologii moderne. O atenție deosebită se va acorda extinderii și diversificării industriei mici și artizanatului, folosirii cu înaltă eficiență a resurselor materiale și energiei, a întregului potențial tehnic și uman al județului.

În agricultură se va asigura accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a producției, pe baza aplicării cuceririlor științei agrozootehnice. Producția globală agricolă va spori într-un ritm mediu anual de 4,6 la sută față de cincinalul actual.

În agricultură se vor investi fonduri în valoare de 2,8 miliarde lei. Parcul de mecanizare va crește cu peste 13 000 de tractoare, 75 combine pentru cereale și alte utilaje de înalt randament. Va crește cantitatea de îngrășăminte chimice, va continua acțiunea de desecări, de combatere a eroziunii solului pe mari suprafețe și se va încheia zonarea culturilor.

⁷ Proiect — Planul — Directivă de dezvoltare economico-socială a județului Satu Mare, în perioada 1981—1985, ziarele: *Cronica sătmăreană* și *Szatmári Hírlap*, 6 octombrie 1979; vezi, și *Județul Satu Mare în cifre și fapte*, Satu Mare, 1980.

Toate aceste măsuri vor asigura obținerea an de an, a unor producții superioare și stabile, atât în sectorul vegetal, cât și în cel zootehnic.

Conform Planului-Directivă și în județul nostru se va acorda o atenție sporită cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, realizării cu eficiență superioară a investițiilor, creșterii eficienței economice în toate sectoarele de activitate, ridicării nivelului de trai al populației.

Documentele elaborate de cel de al XII-lea Congres al partidului au un profund caracter științific, realist. Ele exprimă cerințele obiective ale progresului economico-social în etapa actuală și prefigurează, pe această bază, viitorul strălucit al patriei, transpunerea în viață a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.